

เป็นเวลา 4-5 ปีแล้ว ที่สถานการณ์การเมืองไทยยังคงเต็มไปด้วยความขัดแย้ง ที่ความรุนแรงดูเหมือนจะไม่มีทางลดลง แต่กลับกระพือโหมแรงเป็นช่วงๆ ซึ่งกระหน่ำซ้ำเติมสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่กำลังจะ “โจท้ว” ขึ้นมาได้บ้าง ให้อองคพบคองจอนพบบกนตอไป เสี่ยงเรียกรองให้สมานฉันทกุกกลืนหายไปใสายลมจนประชาชนจำนวนมากเกิด “อาการเครียดจากสถานการณ์ทางการเมือง” เพราะคำถามที่ว่า จะยังมี “ทางออก” สำหรับวิกฤตการณ์ข้ามเดือนข้ามปีนี้หรือไม่ ดูเหมือนยังจะไม่มีคำตอบ

1 วิกฤตการเมืองไทย ยังมี “ทางออก” หรือไม่?

คนไทยกับอาการ PSS

ทุกวันนี้ คำที่ทักทายที่เคยติดปากคนไทยว่า... “สวัสดี”...อาจต้องเปลี่ยนเป็น... “วันนี้คุณเป็น PSS แล้วหรือยัง”... PSS เป็นตัวย่อของอาการที่เรียกว่า Political Stress Syndrome หรือ “อาการเครียดจากสถานการณ์ทางการเมือง” คนไทยเพิ่งรู้จักเจ้าอาการที่ว่านี้เมื่อกลางปี 2551 ท่ามกลางสภาพความตึงเครียดทางการเมือง นายกรัฐมนตรี สมัคร สุนทรเวช ต้องหลุดจากเก้าอี้ด้วยคำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญ กรณีจัดรายการ “ชิมไปบ่นไป” สมชาย วงศ์สวัสดิ์ น้องเขย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กำลังจะเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแทน ขณะที่การชุมนุมประท้วงของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ที่ยึดเชื้อมากกว่า 100 วัน ยังไม่มีทีท่าจะยุติ การข่มขู่ คุกคามผู้ชุมนุมและองค์กรอิสระเกิดขึ้นเป็นระยะๆ และเพิ่มระดับความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ

ในห้วงเวลานั้น นายแพทย์ มล.สมชาย จักรพันธุ์ อธิบดีกรมสุขภาพจิต ได้กล่าวถึง อาการเครียดจากสถานการณ์การเมืองที่กำลังเกิดขึ้นกับคนไทยทั่วประเทศ¹ โดยเฉพาะคนในกรุงเทพมหานครที่ตกอยู่กลางวงล้อมของสถานการณ์ที่

เขม็งเกลียวขึ้นทุกขณะ คนที่ติดตามสถานการณ์ทางการเมืองผ่านสื่อต่างๆ โดยตลอดทั้งดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ ผู้ที่เข้าร่วมการชุมนุมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นฝ่ายสนับสนุนหรือคัดค้านรัฐบาล รวมถึงบรรดานักการเมืองทั้งหลาย

อาการทางกายที่ปรากฏคือ ปวดศีรษะ ปวดกล้ามเนื้อ ตึงบริเวณขมับ ต้นคอ หรือตามแขนขา นอนไม่หลับ ใจสั่น หัวใจเต้นเร็วผิดปกติ หายใจไม่ทั่วท้อง แน่นท้อง และปวดท้อง เป็นต้น ส่วนอาการทางใจคือ จะมีความวิตกกังวล ครุ่นคิดตลอดเวลา หงุดหงิดง่าย โมโห ฉุนเฉียว ก้าวร้าว ท้อแท้หมดหวัง ไม่มีสมาธิและฟุ้งซ่าน เป็นต้น ส่งผลต่อพฤติกรรมและความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยจะเริ่มใช้อารมณ์ในการพูดคุย รวมไปถึงมีความคิดที่จะตอบโต้ด้วยการใช้กำลัง

2552 “เสื้อแดง” แพลงฤทธิ์

แต่ดูเหมือนว่าอาการเครียดที่เกิดจากการเมืองนี้จะไม่พราวจากสังคมไทยไปง่ายๆ เห็นได้จากการสำรวจความคิดเห็นประชาชนของนักทำโพลล์จากสำนักต่างๆ ในหัวข้อที่

เกี่ยวกับการเมืองและความสุข ผลสรุปจะเป็นไปในทำนองเดียวกันแม้ว่าเวลาจะต่างกันเป็นปี คือ เบื่อการเมือง รู้สึกเครียดเมื่อพูดถึงการเมือง หวังให้ประเทศชาติสงบสุข คนไทยรักกัน² หรือปัญหาการเมืองได้จุดความสุขของคนไทยให้ลดต่ำลง โดยคนในกรุงเทพมหานครมีความสุขต่ำที่สุด³

ทั้งนี้ ก็เพราะตลอดปี 2552 การชุมนุมประท้วงและการเคลื่อนไหวตอบโต้ทางการเมืองยังคงเกิดขึ้นแทบไม่เว้นวัน ไม่ผิดจากการคาดการณ์ของหลายๆ ฝ่ายที่ว่าเมื่อการเมือง “เปลี่ยนขั้ว” ฝ่ายที่จะเดินลงสู่ท้องถนนแทนที่ “เสื้อเหลือง” ในปีที่แล้วก็คือ “เสื้อแดง” ดังที่ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข ได้ระบุว่า “...เพราะถ้าปี 2551 จะเป็นปีเสื้อเหลือง ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จในการโค่นล้มรัฐบาล การปิดล้อมท่าเรือรัฐบาลและการปิดสนามบินของประเทศ และปี 2552 ก็อาจจะปีเสื้อแดง เพราะแม้พวกเขาจะถูกล้อมปราบจากการลุกขึ้นสู้ในเทศกาลสงกรานต์ แต่ก็ได้ทำให้ในที่สุดแล้วเสื้อแดงจะถูกขจัดออกไปจากเวทีการเมือง...”⁴

ผู้ชุมนุมที่เรียกตัวเองว่า “กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ” (นปช.) หรือ “กลุ่มคนเสื้อแดง” มีรูปแบบการชุมนุมที่แทบไม่แตกต่างจาก “กลุ่มคนเสื้อเหลือง” หรือ “พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย” มากนัก เข้าตำรา “คุณทำได้ ผมก็ทำได้”⁵ แทบจะแกะรอยกันก้าวต่อก้าวด้วยซ้ำ ตั้งแต่การใช้เสื้อสี มือตบและตีนตบ การชุมนุม ยุทธศาสตร์ดาวกระจาย การปิดล้อมสถานที่ราชการ ฯลฯ รวมถึงพลังอำนาจในการใช้ “ทีวีผ่านดาวเทียม” แต่ที่แตกต่างคือ เสื้อแดงมีสื่อหลายตัว จากการสนับสนุนของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และเครือข่าย เป็นกำลังหลักสำคัญในการช่วงชิงพื้นที่ข่าวและสร้างพลังกดดันรัฐบาลได้ข้ามปี ไม่ว่าจะเป็นวิดีโอลิงค์, โฟนอิน, เอสเอ็มเอส, จัดรายการวิทยุรายสัปดาห์ทางอินเทอร์เน็ต, ทีวีเตอร์รายวัน ไปจนถึงสื่ออื่นๆ อย่างนิตยสารหลายต่อหลายเล่ม และวิทยุชุมชนหลายสถานี ถูกใช้เป็นกระบอกเสียงไปยังกลุ่มผู้สนับสนุน ใช้ตอบโต้รัฐบาล เปิดประเด็นใหม่ๆ และกำหนดทิศทางการเคลื่อนไหว⁶ ขณะที่แนวรบในรัฐสภาเป็นหน้าที่ของพรรคเพื่อไทย ในฐานะพรรคฝ่ายค้านที่จนแล้วจนรอดก็ยังไม่สามารถหาบุคคลมาเป็น “ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร” ตามรัฐธรรมนูญได้

การชุมนุมปิดล้อมท่าเรือรัฐบาล และหน้าบ้านสี่เสาเทเวศร์ของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี ช่วงเทศกาลสงกรานต์ วันที่ 8-14 เมษายน 2552 ที่กลุ่มคนเสื้อแดงหมายมั่นปั้นมือให้เป็นการชุมนุมใหญ่เพื่อขับไล่รัฐบาลและโค่นล้มอำมาตย์แบบม้วนเดียวจบ กลับกลายเป็นการ “สะกดชุดตัวเอง” เพราะปฏิบัติการ “เลขธง” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยกทัพบุกล้มการประชูปาเซียวนที่เมืองพัทยา บุกระทรวงมหาไทย ก่อเหตุล้อมกรอบไล่ทุบรถที่ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

นายกรัฐมนตรี และสุเทพ เทือกสุบรรณ รองนายกรัฐมนตรี นั่งอยู่ใน

กระทิงเข้าวันที่ 13 เมษายน ได้ใช้กองทัพแท็กซี่ปิดการจราจรบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิและถนนลำคัยอึกหลายสาย ก่อนจะปิดถนน เมาธเมล์ และลากรถแก๊สมาจอดตรงชุมชนแฟลตดินแดง จนรัฐบาลต้องประกาศพระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อให้ทหารเข้าควบคุมสถานการณ์ มีชาวชุมชนนางเลิ้ง 2 คน ถูกยิงเสียชีวิต โดยยังไม่สามารถจับมือใครดมได้ว่า ใครคือผู้ยิง มีผู้บาดเจ็บจากการปะทะและการสลายการชุมนุมอีกรวมร้อย ในที่สุดแกนนำเสื้อแดงยอมยุติการชุมนุม และถูกดำเนินคดีฐานมั่วสุมก่อการจลาจล⁷ ขณะที่บางรายได้หลบหนีออกนอกประเทศ

หลังจาก “เมษาฯ จลาจล” ดูเหมือนกลุ่มคนเสื้อแดงจะระมัดระวังจังหวะก้าวมากขึ้น เน้นการชุมนุมโดยสันติ เปลี่ยนเข็มมุ่งไปที่การนำรายชื่อประชาชน 5 ล้านรายชื่อ “ถวายฎีกา” ขอพระราชทานอภัยโทษให้กับ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2552 และมีการนัดชุมนุมอีก 2-3 ครั้ง ในขณะที่รัฐบาลใช้อำนาจ ตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมป้องกันมิให้เกิดเหตุรุนแรงซ้ำรอย สรุปแล้วในปี พ.ศ. 2552 มีการประกาศใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวถึง 6 ครั้ง

ไม่ยุบสภา-ไม่รัฐประหาร มีแต่ “สนิมเกิดแต่เนื้อในตน”

หากจะเปรียบเทียบการเคลื่อนไหวกดดันของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และกลุ่มคนเสื้อแดงคือ “คิกน็อก” รัฐบาลผสมภายใต้การนำของพรรคประชาธิปัตย์ก็ผจญกับ “คิกใน” อย่างหนักหนาสาหัสเอากการ ทั้งจากพรรคร่วมรัฐบาล และจากสมาชิกของพรรคตน เข้าตำรา “สนิมเกิดแต่เนื้อในตน” ใช้อย่างไรอย่างนั้น

ในกรณีความสัมพันธ์กับพรรคร่วมรัฐบาล มักถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่า ถูกพรรคภูมิใจไทยที่มีแกนนำคนสำคัญอย่างเนวิน ชิดชอบ ที่แปรพักตร์ลับขั้วมาสนับสนุน ทำการ “กดขี่-เรียกร้อง” จนนายกรัฐมนตรีต้องยอมตามใจ จนได้รับฉายาจากสื่อมวลชนสายทำเนียบรัฐบาลว่า “หลักลอย” ทั้งๆ ที่หลายๆ กรณีมีกลิ่นไม่สู้ดี ล่อแหวว่ามีภารกิจกินคอร์รัปชั่น ลำพัตด้วยข้อเรียกร้องให้แก้ไขรัฐธรรมนูญ มาตรา 190 ว่าด้วยการทำสัญญาต่างประเทศที่ต้องผ่านรัฐสภา และแก้ไขมาตรา 93-98 ในเรื่องจำนวนและที่มาของส.ส. ซึ่งในที่สุดหลังจากถูกวิจารณ์ว่า “ชื่อเวลา” มานาน พรรคประชาธิปัตย์ก็มีมติพรรค ไม่เข้าร่วมการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2553⁸ ส่งผลให้สัมพันธ์ภาพของพรรคร่วมรัฐบาลมีสภาพ “ปริแยก” อย่างชัดเจน

สำหรับสนิมที่เกิดแต่เนื้อใน ก็ด้วย 2 กรณีใหญ่ คือ โครงการชุมชนพอเพียง ที่พันพิชจนต้องเปลี่ยนตำแหน่งของ กอร์ปศักดิ์ สภาวสุ จากรองนายกรัฐมนตรีที่เคยดูแลรับผิดชอบโครงการนี้ ไปเป็นเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแทน นิพนธ์ พร้อมพันธุ์ ที่ลาออกไปเนื่องจากวิกฤตการณ์แต่งตั้งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็น “ระเบิดเวลา” อีกลูกหนึ่งที่รัฐบาลกำไว้นมือ ส่วนอีกกรณี คือ งบประมาณโครงการไทยเข้มแข็งที่กวาดสองรัฐมนตรีแห่งกระทรวงสาธารณสุข ตกเก้าอี้ ด้วยข้อกล่าวหาที่สื่อว่ามีความไม่ชอบมาพากลทุจริต โกงกินเกิดขึ้น

สภาพการณ์เช่นนี้ ทำให้เกิดข่าวลือแพร่สะพัดว่า จะมีการ “ยุบสภา” เพื่อผ่าทางตันหากพรรคร่วมรัฐบาลเกิดการปันใจ พลิกขั้ว กลับไปจับมือเพื่อตั้งรัฐบาลใหม่กับพรรคเพื่อไทย หรือเพื่อหนีการอภิปรายไม่ไว้วางใจที่ฝ่ายค้านจองกลืนไว้แล้วในช่วงต้นปี พ.ศ. 2553 อย่างไรก็ตาม อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ได้สยบข่าวลือดังกล่าวแทบจะสามเวลาหลังอาหาร ด้วยการยืนยันว่า ยังไม่ถึงเวลาที่จะยุบสภา⁹

อีกกระแสที่ตีคู่มากับกระแสการยุบสภาและการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดงก็คือ กระแส “การรัฐประหาร” ซึ่ง พลเอกอนุพงษ์ เผ่าจินดา ผู้บัญชาการทหารบก ผู้นำทหารคนสำคัญ ได้ออกมารับประกันครั้งแล้วครั้งเล่าว่า จะไม่มีการรัฐประหารและการนองเลือดอย่างแน่นอน ในการสัมภาษณ์ครั้งหนึ่งในรายการ “ดิ เอ็กซ์คลูซีฟ” ทางสถานีวิทยุ อสมท. เอฟเอ็ม 100.5 ก็ยังคงยืนยันว่า “ทหารจะไม่ปล่อยให้คนไทยตีกันเอง ขณะเดียวกันก็อย่าทำผิดกฎหมาย เพราะจะอยู่กันไม่ได้ ขอยืนยันว่าปีหน้า (พ.ศ. 2553) ไม่มีเหตุการณ์นองเลือด และจะไม่มีการปฏิวัติรัฐประหารแน่นอน เรายังมีทางเดินอีกหลายทางที่จะแก้ปัญหาของคนในชาติ...”¹⁰

ทางออกประเทศไทย มีหรือไม่? และจะไปทางใด?

เริ่มต้นปีใหม่ พ.ศ. 2553 ได้ไม่เท่าไร กลุ่มคนเสื้อแดงได้ยกระดับปฏิบัติการ ฟุ้งเป้าสู่บุคคลระดับองคมนตรีอีกคนหนึ่งคือ พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ในกรณี “ที่ดินเขายายเที่ยง” งดมูข-ปลุกกระแส “ต่อต้านรัฐประหาร” อย่างต่อเนื่องถึงขั้น พ.ต.ท.ทักษิณประกาศจะต่อสู้ด้วยการตั้งรัฐบาลพลัดถิ่น ตามมาด้วยการประกาศก่อตั้ง “กองทัพประชาชนแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตยในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” (กปช.) ก่อนจะล่มสลายไปในเวลาไม่ถึงสองวัน เพราะแกนนำเสื้อแดงกลุ่ม นปช. ก็ตี แกนนำสมาชิกพรรคบ้านเลขที่ 111 รวมถึงกระแสสังคมโดยรวมต่อต้านอย่างหนัก¹¹

ในทัศนะของ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข แห่งคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิเคราะห์ความเสี่ยงประเทศไทยใน

ปี 2553 โดยเฉพาะความเสี่ยงทางการเมือง ยังคงให้น้ำหนักไปที่ปัญหาการก่อความไม่สงบในภาคใต้และความขัดแย้งที่ชายแดนตะวันออกระหว่างไทย-กัมพูชา ส่วนความเสี่ยงทางการเมือง ยังคงอยู่ที่ปฏิบัติการของกลุ่มคนเสื้อแดงและบทบาทของทหารกับการเมือง โดยเห็นว่าความพยายามที่จะทำให้การเมืองไทยถอยกลับสู่ภาวะปกตินั้น เป็นเพียง “ความฝันที่เลื่อนลอย” คำถามสำคัญคือ จำเป็นต้องให้เกิดการแตกหักก่อนแล้วจึงจะสามารถจัดระเบียบทางการเมืองใหม่ได้หรือไม่ ถ้าใช่...ความรุนแรงดังกล่าวจะอยู่ในลักษณะใด?¹²

มาร์ติน เพ็ทตี แห่งสำนักข่าวรอยเตอร์ ได้รวบรวมทัศนะของนักวิเคราะห์ต่างชาติที่มองแนวโน้มการเมืองไทย มาสรุปฟันธงว่า สถานการณ์ที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุดก็คือ การชุมนุมมีขึ้นและผ่านพ้นไปโดยไม่มีอะไรเกิดตามมา ด้วยเหตุผลต่างๆ คือ ไม่มีใครได้อะไรจากเหตุรุนแรง แม้กระทั่งเสื้อแดงเองก็ไม่ได้ผลประโยชน์อะไรจากการที่จะก่อเหตุรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากการก่อเหตุจลาจลเมื่อเดือนเมษายนที่ผ่านมา ได้ทำลายความน่าเชื่อถือของขบวนการไปอย่างรุนแรง ฉะนั้น เพียงแค่ชุมนุมใหญ่ได้ก็น่าจะเพียงพอที่จะทอนความน่าเชื่อถือของรัฐบาลอภิสิทธิ์ที่นับวันจะปรี่วนมากขึ้นทุกทีได้แล้ว¹³

อีกมุมมองหนึ่งเป็นของ โรเบิร์ต เฮอเวร์รา-ลิม นักวิเคราะห์ของยูเรเชีย กรุ๊ป ที่ระบุว่า “...ถึงเวลานี้ ไม่มีกลุ่มพลังทางการเมืองสำคัญๆ ในประเทศนี้มีศักยภาพ หรือต้องการที่จะพลิกผันสถานการณ์ตึงเครียดขวนอืดอืดให้กลับกลายเป็นอย่างอื่น เกมการเมืองที่เล่นกันตอนนี้เป็นเพียงแค่ว่า เวตติง เกม ที่รอคอย และจ้องตักกันไม่กะพริบ...”¹⁴

แต่สำหรับ ชัยรินทร์ ไชยวัฒน์ นักหนังสือพิมพ์และคอลัมนิสต์ผู้คร่ำหวอดกับข่าวสารและเผ่าสังเกตุการณ์การเมืองไทยมากกว่า 30 ปี วิเคราะห์ว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นไม่ใช่เรื่องในปัจจุบัน ไม่ใช่ความขัดแย้งของพรรคการเมือง แต่น่าจะเป็นผลสืบเนื่องยาวไกลไปถึงระดับ “โครงสร้าง” อันเนื่องมาจากแผนการพัฒนาประเทศที่ย้อนหลังไปกว่า 50 ปี¹⁵ สอดคล้องกับความเห็นของนักวิชาการหลายท่าน อาทิ ศาสตราจารย์ผาสุก พงษ์ไพจิตร แห่งคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เห็นว่าความขัดแย้งในสังคมไทยเป็นความขัดแย้งเชิงโครงสร้าง ปัญหาการเมืองไทยจึงมีต้นตอมาจาก “ความเหลื่อมล้ำ” ระหว่างความมั่งมีมหาศาลและคนชั้นกลางฝ่ายหนึ่ง กับคนจนส่วนใหญ่อีกฝ่ายหนึ่ง¹⁶

ชัยรินทร์ ไชยวัฒน์ มองว่าความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน ระหว่างพรรคการเมืองด้วยกัน หรือระหว่างพรรคกับมวลชน โดยเฉพาะในหมู่ชนชั้นกลาง หรือคนในเมือง “ไม่ได้อยู่ในวงจำกัด” เหมือนความขัดแย้งทางการเมืองในอดีต

อีกต่อไปแล้ว แต่ระเบิดออกมาเป็นความขัดแย้งทางโครงสร้าง จนทำให้วิกฤตการณ์ทางการเมืองไม่สามารถหาข้อยุติลงได้ แม้จะมีความเพียรพยายามในการใช้กรรมวิธีทั้งแบบอ่อนแบบแข็ง และใช้ช่วงเวลายาวนานเป็นปีๆ ก็ตาม

ดังนั้น การแก้ปัญหาความขัดแย้งเหล่านี้ จึงไม่ได้เป็นเพียงการต่อสู้กับตัวบุคคล หรือแม้กระทั่งกับพรรคการเมือง พรรคใดพรรคหนึ่งเท่านั้น แต่กลายเป็นการต่อสู้ทางความคิดระหว่างคนในเมืองกับคนในชนบท การต่อสู้เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในเรื่องรายได้และโอกาส ซึ่งต้องใช้ “ระยะเวลาที่ยาวนาน” จึงจะสามารถคลี่คลายลงไปได้ อีกทั้งอิทธิพลของเงินและสภาพของสื่อสารมวลชนสมัยใหม่ ได้มีส่วนซ้ำเติมให้ข้อขัดแย้งเป็นไปอย่างซับซ้อนและรุนแรงเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ จากการประมวลรวมข้อเท็จจริง มุมมอง และทัศนะต่างๆ นักหนังสือพิมพ์และคอลัมนิสต์อาวุโสท่านนี้ จึงเห็นว่า ทางออกของประเทศภายใต้ความขัดแย้งเช่นนี้ มีอยู่ 2 แนวทางด้วยกันคือ¹⁷

1. เป็นแนวทางที่ “ต้องใช้เวลา” ในการต่อสู้ทางความคิด ค่อยๆ ปรับช่องว่างความแตกต่างทางรายได้และโอกาสไปพร้อมๆ กับการปฏิรูปกลไกต่างๆ ให้สามารถดำรงความยุติธรรมให้แก่ผู้คนในสังคมได้อย่างทั่วถึงกันทั้งหมด

2. เป็นแนวทางที่เห็นว่า “ไม่อาจใช้เวลา” ยาวนานได้อีกต่อไป เพราะสภาพความขัดแย้งสามารถนำไปสู่ความล่มสลายของสังคมได้อย่างเบ็ดเสร็จ จึงต้องใช้เวลาสั้นๆ ใช้กรรมวิธีเบ็ดเสร็จเด็ดขาดในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างสังคมแบบฉับพลันทันที หรือเริ่มต้นปฏิรูปสังคมอย่างทั่วถึงเพียงแต่ยังมีอุปสรรคสำคัญคือ อาจไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นไปของโลกที่ต้องการให้ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปในแนวทางประชาธิปไตย

อย่างไรก็ตาม ในทัศนะของ ดร.เกษียร เตชะพีระ จากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กลับมองว่า “คนไทยเลยชอบเลือกทางลัด ... แต่ปัญหาคือเส้นทางแบบนี้ในระยะยาวมันอันตราย เพราะจะเป็นภาระหนักมากของผู้ใหญ่ที่ขอให้เข้ามาแก้ปัญหา ต้องดึงต้องลากให้ผู้ใหญ่เข้ามาในจุดที่ล่อแหลม ทำให้สิ่งที่ควรจะเป็นสมมติกลางของคนทั้งชาติ มาอยู่ข้างคุณไม่ใช่ข้างคนอื่น สถาบันใดที่เป็นของคนทั้งชาติ เลือกข้างเมื่อไรมีปัญหาทันที”¹⁸

บทเรียนจากการรัฐประหารครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 ที่ล้มเหลวและพ่ายแพ้¹⁹ จึงไม่น่าจะใช่วางออกของประเทศไทยในวิกฤตการณ์ครั้งนี้ ดร.พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ นักวิชาการจากคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มองว่ารัฐประหารครั้งล่าสุดก่อให้เกิดเรื่องใหญ่ 2 เรื่องในบ้านเมืองเราคือ (1) มีการวิพากษ์วิจารณ์สถาบันกษัตริย์ องคมนตรี และศาลเพิ่มมากขึ้น และ (2) เกิดปัญหาการตีความเรื่องความยุติธรรม โดยเฉพาะประเด็นสองมาตรฐาน²⁰

เส้นทางการเมืองของประเทศไทย ที่สมิทานศิลปการปกครองประชาธิปไตยมานานถึง 78 ปีแล้ว โดยระหว่างทางก็ระหกระเหินสู่ประชาธิปไตยครึ่งใบ คั่นด้วยการรัฐประหารเป็นระยะๆ มาสู่การเคลื่อนไหวมวลชนสองกลุ่มที่ตื่นตัวต่อการเมืองเต็มที่ คือ กลุ่มเสื้อเหลือง และเสื้อแดง รวมถึงความพยายามสร้างกลุ่มสีอื่นๆ เข้ามาเป็นทางเลือกเพิ่ม ไม่ว่าจะป็นสีน้ำเงิน หรือสีขาาก็ตาม แน่แน่นอนว่ากลุ่มการเมืองทุกสีต่างต้องการคุมเดินสู่ถนนประชาธิปไตยเสรีนิยมต่อไป อย่างยากที่จะหวนกลับไปหาวิถีทางลัดอื่นๆ **เพียงแต่ถนนการเมืองไทย นับแต่นี้จะไม่เหมือนเดิมอีกแล้ว**

ในระยะสั้น เป็นไปได้ว่าอาจมีการยุบสภาในปีนี้ (พ.ศ. 2553) เพื่อการเลือกตั้ง กลับสู่วงจรการต่อสู้ในระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน และหากผลการเลือกตั้งครั้งใหม่เป็นที่ยอมรับ นำมาสู่การจัดตั้งรัฐบาลที่มีเสียงประชาชนเป็นหลังพิงอีกครั้ง “ความเป็นปกติของการเมืองไทย” คงจะค่อยๆ กลับคืนมา

